

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
รายวิชา ส 21101 ประวัติศาสตร์ 1
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : เวลา ศักราช และวิธีการทางประวัติศาสตร์
ผู้สอน นางสาวณัชญา จันทร์สมย์

โรงเรียนผดุงนารี
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1
เวลา 6 คาบ

เรื่อง : หลักฐานทางประวัติศาสตร์ (คาบที่3)

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด

ม.1/3 นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

ข้อสรุปทั่วไป

หลักฐานทางประวัติศาสตร์คือร่องรอยวิถีชีวิตและการกระทำของมนุษย์ในอดีต ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความจริงที่ผ่านมาในประวัติศาสตร์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมาย และประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจำแนกลักษณะสำคัญของหลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทยได้อย่างถูกต้อง
3. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์

สาระการเรียนรู้

ความหมายและประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ คือ ร่องรอยการกระทำของมนุษย์ในอดีต ที่ใช้เครื่องมือสำคัญในการสืบค้น แสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสังคมมนุษย์ในอดีต แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยแต่ละยุคสมัยอาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร
2. หลักฐานที่เป็นวัตถุ

การแบ่งลำดับความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็น 2 ประเภท คือ

1. **หลักฐานขั้นต้นหรือหลักฐานปฐมภูมิ** เป็นหลักฐานที่มาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้นจริงๆ โดยมีการบันทึกของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์โดยตรง หรือผู้ที่รู้เหตุการณ์นั้นด้วยตนเอง

2. **หลักฐานชั้นรองหรือหลักฐานทุติยภูมิ** เป็นหลักฐานที่เขียนขึ้นโดยบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นโดยตรง โดยมีการเรียบเรียงขึ้นภายหลังจากเกิดเหตุการณ์นั้นๆ ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของบทความทางวิชาการและหนังสือต่างๆ เช่น พงศาวดาร ตำนาน บันทึกคำบอกเล่า ผลงานทางการศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการ

ลักษณะสำคัญของหลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย

1. หลักฐานที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษร ได้แก่

1.1 **โบราณสถาน** หมายถึง สิ่งก่อสร้างโดยฝีมือมนุษย์ขนาดต่างๆ กันอยู่ติดกับพื้นดินไม่อาจนำเคลื่อนที่ไปได้

1.2 **โบราณวัตถุ** หมายถึง สิ่งของโบราณที่มีลักษณะต่าง ๆ กัน สามารถนำติดตัว เคลื่อนย้ายได้ไม่ว่าสิ่งของนั้นๆ จะเกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น หรือเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน และสิ่งของที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นเหล่านี้เกิดขึ้นในสมัยประวัติศาสตร์

2. หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่

2.1 **จารึก** ในแง่ของภาษาแล้วมีคำอยู่ 2 คำที่คล้ายคลึงและเกี่ยวกับข้องกัน คือ คำว่า จาร และจารึก

คำว่า จาร แปลว่า เขียนอักษรด้วยเหล็กแหลมลงบนใบลาน

คำว่า จารึก แปลว่า เขียนเป็นรอยลึกลงบนแผ่นศิลาหรือโลหะ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ คำว่า จารึก หมายถึง หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งใช้วิธีเขียนเป็นรอยลึก ถ้าเขียนเป็นรอยลึกลงบนแผ่นหิน เรียกว่า ศิลาจารึก

2.2 **เอกสารพื้นเมือง** เอกสารพื้นเมืองนับได้ว่าเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่สำคัญของประเทศไทย มักปรากฏในรูปหนังสือสมุดไทย และเรียกชื่อแตกต่างกันออกไป เช่น ตำนาน พงศาวดาร จดหมายเหตุ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1) **ตำนาน** เป็นเรื่องที่เล่าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอดีต เล่าสืบต่อกันมาแต่โบราณจนหาจุดกำเนิดไม่ได้ แต่ไม่สามารถรู้ได้ว่าใครเป็นคนเล่าเรื่องราวเป็นคนแรก

2) **พงศาวดาร** หมายถึง เรื่องราวที่เกี่ยวกับพระเจ้าแผ่นดิน

3) **จดหมายเหตุ** หมายถึง เอกสารทางราชการทั้งหมด เมื่อถึงสิ้นปีจะต้องนำขึ้นที่ไม่ใช้แล้วไปรวบรวมเก็บรักษาไว้ที่กองจดหมายเหตุแห่งชาติ

ทักษะ/กระบวนการ

1. ทักษะการวิเคราะห์
2. ทักษะการจำแนก

สมรรถนะสำคัญ

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. อยู่อย่างพอเพียง
4. มุ่งมั่นในการทำงาน

การวัดและประเมินผล

ขอบเขตการวัด	วิธีการ	เครื่องมือ	ผู้ประเมิน
1. ความรู้			
■ ความหมายและประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ■ ลักษณะสำคัญของหลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย	- การตอบคำถาม - การสังเกตพฤติกรรม - การทำใบงาน	- เอกสารประกอบการเรียนรู้ - ใบงานที่ 1 เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์	ผู้สอน/ ผู้เรียน
2. ทักษะ/กระบวนการ			
■ ทักษะการวิเคราะห์ ■ ทักษะการจำแนก	- การตอบคำถาม - การสังเกตพฤติกรรม	- แบบสังเกตพฤติกรรม - ใบงานที่ 1 เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์	ผู้สอน/ ผู้เรียน
3. สมรรถนะสำคัญ			
■ ความสามารถในการสื่อสาร ■ ความสามารถในการคิด ■ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	- การตอบคำถาม - การสังเกตพฤติกรรม	- แบบสังเกตพฤติกรรม	ผู้สอน
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์			
■ มีวินัย ■ ใฝ่เรียนรู้ ■ อยู่อย่างพอเพียง	- การสังเกตพฤติกรรม	- แบบสังเกตพฤติกรรม	ผู้สอน

ชิ้นงาน/ภาระงาน

ใบงานที่ 1 เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์

เกณฑ์การประเมินผล

ใบงานที่ 1 เรื่อง หลักฐานทางประวัติศาสตร์

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	ดีมาก (3)	ดี (2)	พอใช้ (1)
ความรู้			
ความถูกต้องของเนื้อหา	เติมคำในช่องว่างถูกต้องทั้งหมด	เติมคำในช่องว่างผิด 1-3 ข้อ	เติมคำในช่องว่างผิด 4 ข้อขึ้นไป
ความคิดสร้างสรรค์และความเป็นระเบียบสะอาด			
ความคิดสร้างสรรค์และความเป็นระเบียบสะอาด	ใบงานมีความสวยงาม มีความคิดสร้างสรรค์ สะอาด เป็นระเบียบ	ใบงานมีความสวยงาม มีความคิดสร้างสรรค์ แต่ขาดสะอาดเป็นระเบียบ หรือ ใบงานมีความสะอาดเป็นระเบียบ แต่ขาดความสวยงามและความคิดสร้างสรรค์	ใบงานไม่มีความสวยงาม และความคิดสร้างสรรค์ และไม่มีความสะอาดเป็นระเบียบ
ความรับผิดชอบในการส่งงาน			
ความรับผิดชอบในการส่งงาน		ส่งงานตรงตามเวลาที่ครูนัดหมาย	ส่งงานไม่ตรงตามเวลาที่ครูนัดหมาย

การตัดสินคุณภาพภาระงาน

ระดับคะแนน	เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ
8-10	ดีมาก
6-7	ดี
3-5	พอใช้
ต่ำกว่า 3	ปรับปรุง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (50 นาที)

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (5 นาที)

1. ครูเปิดรูปภาพดังต่อไปนี้ให้ผู้เรียน ดูและวิเคราะห์ว่า เป็นภาพอะไร และเป็นหลักฐานประเภทใดลายลักษณ์อักษร หรือไม่เป็นลายลักษณ์อักษร (**ทักษะการวิเคราะห์**)

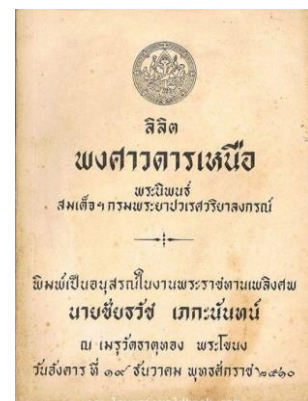
รูปที่ 1 ปรางกูบ้านเขว

รูปที่ 2 บ้านเชียงเหียน

รูปที่ 3 พระไตรปิฎก

รูปที่ 4 พงสาวดาร

- รูปที่ 1 คือ โบราณสถาน หลักฐานประเภทไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
รูปที่ 2 คือ หม้อดินเผาบ้านเชียงเหียน หลักฐานประเภทลายลักษณ์อักษร
รูปที่ 3 คือ ภาพพิมพ์พระไตรปิฎก หลักฐานประเภทลายลักษณ์อักษร
รูปที่ 4 คือ พงสาวดาร หลักฐานประเภทลายลักษณ์อักษร

2. ครูสุ่มผู้เรียนเพื่อถามคำว่า “นักเรียนคิดว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์มีความสำคัญเพราะอะไร” (สำคัญ) เพื่อทบทวนความรู้เดิม และนำเข้าสู่บทเรียนเรื่อง **หลักฐานทางประวัติศาสตร์**

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (35 นาที)

- ครูอธิบายประกอบสื่อ Power Point มีสาระสำคัญดังนี้ (Obj.1)
 - หลักฐานทางประวัติศาสตร์** คือ ร่องรอยการกระทำของมนุษย์ในอดีต ที่ใช้เครื่องมือสำคัญในการสืบค้นแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสังคมมนุษย์ในอดีต แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยแต่ละยุคสมัย
 - ลักษณะสำคัญของหลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย** หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในประเทศไทย มีอยู่หลายลักษณะ อาจแบ่งลักษณะสำคัญของหลักฐานออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ **หลักฐานที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษร** และ **หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร**
- จากนั้นผู้เรียนร่วมกัน เสนอหลักฐานที่ตนเองรู้จัก และมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ และจำแนกว่าเป็นหลักฐานประเภทใด โดยมีครูเป็นผู้จัดบันทึกเป็นสถิติของห้อง (**ทักษะการจำแนก**), (Obj.2)
- ครูแจกใบงานเรื่อง **หลักฐานทางประวัติศาสตร์** ให้ผู้เรียนทำ และร่วมกันเฉลยเพื่อทบทวนความรู้อีกครั้ง

กิจกรรมสรุปทบทเรียน (5 นาที)

- ผู้เรียนและครูร่วมกัน สรุปการเรียนรู้เรื่องหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่า คือ หลักฐานทางประวัติศาสตร์คือร่องรอยการกระทำของมนุษย์ในอดีต และเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความจริงในประวัติศาสตร์ (Gen)

สื่อการเรียนรู้

- ภาพเกี่ยวกับ **หลักฐานทางประวัติศาสตร์**
- เอกสารประกอบการเรียนรู้เรื่อง **หลักฐานทางประวัติศาสตร์**
- Power Point เรื่อง **หลักฐานทางประวัติศาสตร์**
- ใบงานที่ 1 เรื่อง **หลักฐานทางประวัติศาสตร์**

การบูรณาการสาระการเรียนรู้กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ	การศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์นั้นต้องใช้ข้อมูลที่พอประมาณ ผู้เรียนจะเรียนรู้และนำความพอดีไปใช้ในชีวิต
ความมีเหตุผล	ผู้เรียนสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีเหตุผล ไตร่ตรองข้อมูลต่างๆ ตามหลักการจำแนกหลักฐานทางประวัติศาสตร์
ความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว	การศึกษาเรื่องราวในอดีตทำให้ผู้เรียนมีภูมิคุ้มกันที่ดีในชีวิต
เงื่อนไขความรู้	ผู้เรียนมีความเข้าใจใน หลักฐานทางประวัติศาสตร์
เงื่อนไขคุณธรรม	พื้นฐานการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ คือการปลูกฝังคุณธรรม ในชีวิต รวมทั้งความรักและบูชาสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

แหล่งการเรียนรู้/หนังสืออ้างอิง

คาร์, อี. เอช. (2525). ประวัติศาสตร์คืออะไร. แปลโดย ชาติชาย พณานานนท์. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

ชาติชาย มุกสง. (2553-2554). ประวัติศาสตร์ที่หายไป: คนเล็กๆ ที่ถูกลืมกับวิธีการศึกษาแนวจุลประวัติศาสตร์ (Microhistory). ประวัติศาสตร์. (ฉบับพิเศษ 50 ปี เอกประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ): 48-75.

แดเนียลส์, โรเบิร์ต วี. (2520). ศึกษาประวัติศาสตร์อย่างไร และทำไม. แปลโดย จิตา สาระยา. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.

ธงชัย วินิจจะกุล. (2551, มิถุนายน-2552, พฤษภาคม). เรื่อง, ลำดับเรื่อง และโครงเรื่องกับความรู้ประวัติศาสตร์. จุลสารหอจดหมายเหตุธรรมศาสตร์. 12: 7-21.

ธีระ นุชเปี่ยม. (2552). ประวัติศาสตร์รับใช้ใคร. ใน ประวัติศาสตร์ในมิติวัฒนธรรมศึกษา ยกเครื่องวัฒนธรรมศึกษา. บรรณาธิการโดย สุวรรณา เกรียงไกรเพชร. หน้า 10-78. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (เอกสารวิชาการลำดับที่ 82)

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2545). ว่าด้วยการเมืองของประวัติศาสตร์และความทรงจำ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มติชน.

วงเดือน นาราสัจจ์. (2550). ประวัติศาสตร์ : วิธีการและพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อาร์โนลด์, จอห์น เอช. (2549). ประวัติศาสตร์ของประวัติศาสตร์. แปลโดย ไซยนต์ รัชชกุล. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

บันทึกหลังการจัดการเรียนการสอน

ผลการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา/สิ่งที่ต้องพัฒนา

1.
2.

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....ผู้สอน

นางสาวธนัชญา จันทรมัย
วันที่/...../.....

ข้อเสนอแนะของหัวหน้ากลุ่มสาระ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ
นางวริน ภูสิม
วันที่/...../.....